

SEKSUEL SUNDHED FOR ALLE

AIDS-Fondets strategi 2023-2027

Billederne, vi bruger i strategien, er fortrinsvis gratisbilleder. Vi har valgt ikke at bruge billeder fra vores programlande af sikkerhedsmæssige årsager. På s. 19 portrætteres Herluf Tirsbæk af fotograf Kaare Smith.

Grafik af Sasil Knage (www.sasilknage.com)

INDHOLD

Introduktion	5
Definition af seksuel sundhed	6
Vision	9
Hvorfor os?	10
Værdier	13
Målgrupper	14
Mål 1	18
Mål 2	24
Forudsætning	30



DEN SEKSUELLE SUNDHED ER TRUET

Den seksuelle sundhed er truet og overset
– i Danmark og på verdensplan.

I Danmark har vi en seks sygdomsepidemi med over 50.000 tilfælde af klamydia årligt.

Alt for mange har været udsat for et eller flere seksuelle overgreb – ofte i en ung alder.

Og LGBT+ personer og mennesker, der lever med hiv, oplever stadig stigmatisering, der forhindrer dem i at være dem, de er og leve deres bedste liv.

Aids er stadig en af de hyppigste dødsårsager i Afrika syd for Sahara. Og ulighed, diskrimination og undertrykkende normer forhindrer kontrollen med en sygdom, vi både kan forebygge og behandle.

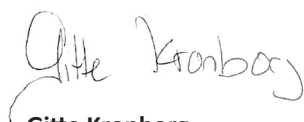
Den seksuelle sundhed har længe været under pres. Og det har konsekvenser. For vores trivsel, livskvalitet og levetid. For seksuel sundhed giver bedre og længere liv.

Men sex, seksualitet, køn og seksuel sundhed er noget af det, som borgere, politikere og sundhedsvæsen har allersværest ved at tale om - og prioritere. Også selvom det er en menneskeret.

Derfor er det på tide, at vi tager bladet fra munden og kræver seksuel sundhed for alle. Og for dem, der har allermest brug for det: mennesker, der lever med hiv, unge kvinder og piger i det sydlige Afrika, sexarbejdere, LGBT+ personer og unge.

Seksuel sundhed for alle.

Det er det, vi kæmper for i AIDS-Fondet.



Gitte Kronborg

Forperson for AIDS-Fondets bestyrelse



Lars Christian Østergreen

Direktør i AIDS-Fondet

SEKSUEL SUNDHED

Seksuel sundhed er et bredt begreb, der ikke kun dækker over fraværet af seksuelle dysfunktioner, sygdomme eller sårbarheder. At være seksuelt sund betyder at opleve en fysisk, følelsesmæssig, mental og social trivsel omkring sin seksualitet. Seksuel sundhed kræver derfor en positiv og respektfuld tilgang til seksualitet og seksuelle forhold, og mulighed for at have lystfyldte og sikre seksuelle oplevelser, fri for tvang, diskrimination og vold.

- Sundhedsstyrelsen







VISION

Seksuel sundhed for alle

Visionen udmøntes i to overordnede strategiske mål.

Mål 1 En verden uden aids og et Danmark uden nye hiv-tilfælde i 2030.

Mål 2 En verden hvor normer ikke gør skade på folk, og alle har mulighed for at have lystfyldte og sikre seksuelle oplevelser, fri for tvang, diskrimination og vold uanset hiv-status, køn og seksualitet.



HVORFOR OS?

Vi kommer ud af aids-aktivismen i 80'erne og 90'erne.

Dengang var vi drevet af fortvivelse og desperation over, at særligt homoseksuelle mænd blev udsat for diskrimination og tavshed. Derfor handlede vi. Vi plejede de syge, vågede over de døende, rejste penge til forskning, rådgivning, omsorg og oplysning og bearbejdede lovgiverne. Det er en del af, hvem vi er, og stadig en stor del af det vi gør.

Vi fastholder presset på vegne af alle dem, som stadig behøver AIDS-Fondet, fordi deres seksualitet, køn eller hiv-status betyder, at de ikke har retfærdig adgang til seksuel sundhed.

AIDS-Fondet opstod ud af hiv-aids-krisen, og siden da har vi specialiseret os og lært af vores erfaringer med at kæmpe for seksuel sundhed for alle. Vi arbejder både nationalt og internationalt. Vi bidrager med helt afgørende engagement og ekspertise til at håndtere en af de værste pandemier i de seneste årtier og styrker derigennem indsatsen med at forebygge fremtidige pandemier og fremme seksuel sundhed.





VÆRDIER



AKTIVISME

Vi er aktivistiske. Vi taler om det, andre gemmer væk, og fremhæver de stemmer, der ikke bliver lyttet til. Vi får politikere i tale, skaber samarbejder på tværs af grupper, institutioner og organisationer og råber op, når vi oplever uretfærdighed.



RETFÆRDIGHED

Vi har en rettighedsbaseret tilgang og går forrest for at ændre de uligheder og diskriminerende normer, der begrænser den seksuelle sundhed. Det betyder, at vi ikke behandler alle ens, men arbejder for reel lighed og retfærdig adgang til sundhed og trivsel.



FAGLIGHED

Vi er højt specialiserede eksperter inden for seksuel sundhed og den nationale og globale hiv-indsats. Vi er sexpositive, inkluderende og åbne i vores tilgang til vores fagområde.

Vi har en solid faglighed, som kommer direkte fra vores brugere, vores partnere og den nyeste forskning. Og vi ved, at vi er nødt til at være villige til at teste og lære nyt, hvis vi skal følge med i et område i konstant udvikling, som seksuel sundhed er.







MÅL 1

En verden uden aids og et Danmark uden nye hiv-tilfælde i 2030.

AIDS-Fondet har været med fra begyndelsen af hiv-epidemien. Vi vil fortsat skærpe fokus på den indsats, som hiv-situationen kræver, og samarbejde tæt med myndighederne, så vi i 2030 ikke har nye tilfælde af hiv i Danmark. Det kræver en nuanceret og vedholdende indsats at nå de sidste, både i forhold til test og forebyggende behandling.

Siden indførelsen af den forebyggende hiv-behandling, PrEP, er hiv-kurven knækket markant, og vi ser meget få nye tilfælde i Danmark. Desværre opdages halvdelen af de nye tilfælde først så sent i forløbet, at immunforsvaret allerede er meget lavt.

Vi ved fra udenlandske undersøgelser, at der findes en større andel af nye hiv-tilfælde i forbindelse med chemsex (sex på stoffer). I vores specialiserede rådgivning møder vi en del brugere bosiddende i Danmark, og herfra ved vi, at chemsex-fænomenet er i vækst også i Danmark. Vi er nødt til at tage det meget alvorligt.

Globalt er fremgangen stoppet

Siden hiv-pandemiens begyndelse er ca. 84 millioner mennesker blevet smittet med hiv, og 40 millioner er døde af aids-relaterede sygdomme. Takket være en global indsats mod pandemien er antallet af nye hiv-infektioner blevet reduceret med 54%, siden infektionstallet toppede i 1996. Antallet af dødsfald er reduceret med 68% siden 2004, hvor flest døde. I dag lever ca. 38 millioner globalt med hiv - 20,6 millioner i det sydlige og østlige Afrika.

Desværre er kampen mod hiv og aids lige nu truet på flere fronter. Efter års fremgang i at nedbringe antallet af nye hiv-tilfælde stoppede disse fremskridt i 2021. Her blev 1,5 millioner mennesker verden over smittet med hiv – det samme antal som i 2020 – og 650.000 døde af aids-relaterede årsager. Hvert eneste minut dør en person af aids-relaterede årsager.

I dele af verden er smitten steget de seneste år. Særligt i Østeuropa og Centralasien, hvor antallet af årlige nye hiv-tilfælde er steget med knap 50% på 10 år. Ukraine er det land i regionen med den næststørste hiv-aids epidemi, og her stiger antallet af personer, der lever med hiv, 15% årligt.

Der er ingen grund til, at så mange bliver smittet med hiv og dør af aids. Hiv kan både forebygges og behandles. Når det alligevel sker, er det fordi ulighed, underinvesteringer og uretfærdighed puster til epidemien og hindrer adgang til sundhed for udsatte grupper.



A photograph of two arms holding hands. The arm on the left is light-skinned and has extensive vitiligo, with large patches of white skin and some brown spots. The arm on the right is dark-skinned and has a tattoo of a heart with a cross inside. The background is a solid teal color.

I 2027 HAR VI BIDRAGET TIL AT

Systematisk opsporing, hiv-forebyggelse og opmærksomhed på særligt udsatte grupper er sikret i Danmark.

Danske myndigheder har anerkendt, at chemsex er et problem, der skal tages meget alvorligt.

Den internationale hiv-aids-kamp er tilbage på sporet, og Danmark er en vigtig spiller.

Vores internationale målgrupper har højnet modstandskraft over for hiv, fattigdom og undertrykkelse og har styrket deres seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder.

Fagpersoner har mere viden og forståelse for vores målgrupper og de situationer, de er i, både nationalt og internationalt.

SÅDAN GØR VI

Systematisk opsporing, hiv-forebyggelse og opmærksomhed på særligt udsatte grupper er sikret i Danmark.

- Vi spiller en central rolle, når Sundhedsstyrelsen går i gang med at udvikle og implementere den kommende hiv end game-strategi og sikrer, at vores viden og erfaring er afspejlet i den. Kun gennem et tæt samarbejde mellem det offentlige, civilsamfundet og relevante målgrupper, når vi i mål.
- Vi er tæt på de målgrupper, der indtil nu har været mest udsat for hiv.
- Vi sikrer fortsat adgang til forebyggende hiv-behandling samt test, både i vores Checkpoint-klinikker og gennem opsøgende arbejde og kommunikation.
- Vi husker de 6.600 mennesker, der lever med hiv. Deres livskvalitet er vigtig at sikre ligesom en fortsat forskning i langtidsvirkningerne ved at leve med hiv.

Danske myndigheder har anerkendt, at chemsex er et problem, der skal tages meget alvorligt.

- Vi samler og producerer ny viden om chemsex, både i forhold til omfang, demografi, årsager og løsningsmuligheder.
- Vi videreudvikler kontinuerligt vores rådgivnings- og oplysningsindsatser i forhold til ny viden og udbygger vores kapacitet, så vi kan hjælpe alle dem, der opsøger os.
- Vi sætter chemsex på dagsordenen i Danmark for at sikre politisk bevågenhed og prioritering.
- Vi kæmper for, at ingen er afhængige af crystal meth og ghb, og at ingen oplever overgreb eller får hiv i forbindelse med chemsex.

Den internationale hiv-aids-kamp er tilbage på sporet, og Danmark er en vigtig spiller.

- Vi mobiliserer, uddanner og informerer politikerne om den globale hiv-situation, og hvad Danmark bør gøre, for at vi får en ambitiøs global hiv-indsats og dermed når målet om at afslutte aids som sundhedsproblem inden 2030.
- Vi fortsætter arbejdet med at sikre, at der er et tuberkulose/hiv-netværk i Folketinget med repræsentanter på tværs af partier.
- Vi arbejder for, at Danmark fortsat afsætter midler til at støtte AIDS-Fondets internationale civilsamfundsindsatser, forskning og udvikling af en hiv-vaccine og hiv-forebyggelsesmidler særligt målrettet kvinder, og at man fastholder en ambitiøs støtte til Den Globale Fond til bekæmpelse af AIDS, Tuberkulose og Malaria.

Vores internationale målgrupper har højnet modstandskraft over for hiv, fattigdom og undertrykkelse og har styrket deres seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder.

- Sammen med vores partnere sikrer vi hiv-forebyggelse, -test og -behandling af vores målgrupper herunder børn af de sexarbejdere, vi arbejder med.
- Vi uddanner i hiv, seksuel sundhed og rettigheder, og vi arbejder for, at de børn og unge piger, vi arbejder med, kommer tilbage i skole.
- Vi sikrer, at unge piger, der sælger sex, får psyko-social støtte og kontakt til myndighederne og uddanner deres forsørgere, så de har råd til at passe på pigerne og sende dem i skole.
- Vi uddanner sexarbejdere i andre færdigheder og styrker deres modstandsdygtighed, så de bliver mindre afhængige af sexarbejde for at overleve og i nogle tilfælde kan overgå til et andet erhverv. Det højner deres modstandsdygtighed og trivsel, mindsker deres udsathed over for hiv og styrker deres evne til at være velbehandlede, hvis de lever med hiv.
- Vi arbejder gennem støttegrupper, så vores sårbare målgrupper får et netværk af ligesindede, hvilket øger deres sundhed og trivsel og gør dem mere modstandsdygtige over for fattigdom og det pres og den diskrimination, de møder fra samfundet.

Fagpersoner har mere viden og forståelse for vores målgrupper og de situationer, de er i, både nationalt og internationalt.

- Vi lancerer et omfattende efteruddannelsestilbud til sundhedsprofessionelle, både nationalt og internationalt. Vi vil sikre, at vores store erfaring med at arbejde med forskellige målgrupper, og hvordan man møder dem på en inkluderende og tryk måde, bliver udbredt til sundhedsprofessionelle. Sådan får vi både øget viden om hiv og inklusion af LGBT+ personer i det danske sundhedsvæsen.
- Vi tilbyder et specialiseret uddannelsestilbud til fagpersonale, der arbejder med afrusning og stofbrugere i en dansk sammenhæng. De får indsigt i, viden om og større forståelse for den dobbelte afhængighed, der knytter sig til chemsex, så de kan udvikle bedre tilbud til chemsexbrugere.
- Vi udvikler en certificering af praktiserende læger og hospitalsafdelinger, så vi sikrer, at de fortsat opdaterer deres viden på inklusionsområdet. Derudover kan målgrupperne bruge certificeringen til at finde de steder i sundhedsvæsenet, hvor der er større chance for at blive mødt rigtigt.
- Vi arbejder for adgang til inkluderende sundhedstilbud. Derfor træner vores internationale programpartnere offentligt sundhedspersonale i at levere ikke-diskriminerende serviceydelser, og de etablerer velbesøgte outreaches og sundhedstilbud, som er skræddersyet til de mest udsatte grupper.



MÅL 2

En verden hvor normer ikke gør skade på folk, og alle har mulighed for at have lystfyldte og sikre seksuelle oplevelser, fri for tvang, diskrimination og vold uanset hiv-status, køn og seksualitet.

I AIDS-Fondet kæmper vi for alles ret til seksuel sundhed. Desværre ved vi, at "lystfyldte og sikre seksuelle oplevelser" ikke er alle forundt. Hverken i Danmark eller internationalt. Vi ved, at mange LGBT+ personer oplever diskrimination - også i nære relationer. I mange lande er homoseksualitet ulovligt, og LGBT+ personer risikerer forfølgelse, lange fængselsstraffe og tortur. LGBT+ personer lever derfor i konstant risiko. At gå foran med dette budskab er mere aktuelt end nogensinde, netop fordi vi også ser flere lande omkring os og i verden generelt, hvor LGBT+ personers rettigheder er på tilbagetog.

Vi ved også, at andelen af mennesker i Danmark, der har været udsat for et seksuelt overgreb, er markant større i hele LGBT+ målgruppen. Værst ser det ud blandt biseksuelle kvinder, hvor 31% har været udsat for et eller flere seksuelle overgreb. Blandt transmænd er tallet 27,1%. Det er skræmmende tal.

I Danmark har vi en klamydiaepidemi, der raser derudaf, ligesom smittetallene for syfilis og gonorré bliver ved med at stige. Især gruppen af unge 15-29-årige er hårdt ramt. Og det selvom vi har behandlingen. Desværre fortæller mange både unge og LGBT+ personer om frygt for udskamning og manglende forståelse, når de henvender sig til det offentlige sundhedsvæsen. Det betyder, at mange undlader at henvende sig.

Det er essentielt at arbejde med normer, hvis vi skal sikre alles seksuelle sundhed. Normer styrer vores adfærd og hjælper os med at agere og reagere umiddelbart og hurtigt. Men normer kan også gøre skade, når de bliver snævre og fælder moralsk dom over andres adfærd og væren.

Det sker, at normer bliver ophævet til lov, også nye normer. I Danmark blev det f.eks. lovligt for to personer af samme køn at indgå i et registreret partnerskab i 1989, og i 2012 blev loven igen ændret, så det nu er tilladt par af samme køn at indgå i et ægteskab på samme måde som par af forskellige køn. I Danmark blev homoseksualitet set som en psykisk sygdom indtil 1981. Det var en norm, der blev begrundet i psykiatrien, som gjorde skade på mennesker. Men det er også et eksempel på, at normer ændrer sig. Det er ikke en fast størrelse.

Hvis vi ikke passer ind i normerne, kan vi føle os alene, forkerte og mindre værd og vil også være tilbøjelige til at tage os mindre af vores sundhed. Og andre vil også behandle os, som om vi er anderledes.

Hvis vi skal sikre seksuel sundhed og trivsel for alle, så er vi nødt til at ændre de normer, der gør skade på folk og afholder dem fra at opsøge sundhedstilbud, fordi normer ekskluderer folk og fastholder dem i ensomhed, fattigdom og ulighed uden megen indflydelse på eget liv. Og mange steder bliver de normer ophøjet til lovgivning, der kriminaliserer folk og sætter dem i en endnu mere umulig situation.

Derfor arbejder vi for at udvide vores test- og rådgivningstilbud, så der er et trygt sted at komme for de mest udsatte målgrupper. Men det er ikke nok. Der skal også mere viden til blandt fagpersoner, og der skal sikres flere midler til området.





I 2027 HAR VI BIDRAGET TIL AT

Trivslen og den seksuelle sundhed er højnet blandt LGBT+ personer, mennesker der lever med hiv og unge.

Udsatte grupper i vores internationale programmer har stærkere netværk, er bedre uddannede og har mere magt over egen fysiske, mentale og seksuelle sundhed og trivsel.

Udsatte grupper i vores internationale programmer skaber konkrete forandringer i eget og andres liv, fordi de har styrket deres stemme og fået indflydelse og repræsentation i den offentlige debat og i politiske processer.

Seksuel sundhed er højt på den sundhedspolitiske dagsorden, fordi den seksuelle sundhed er vigtig for den generelle trivsel.

SÅDAN GØR VI

Trivslen og den seksuelle sundhed er højnet blandt LGBT+ personer, mennesker der lever med hiv og unge.

- Vi udvider Checkpoint, som en landsdækkende service forankret i centre for seksuel sundhed – et helhedsorienteret tilbud, der favner alle aspekter af vores brugeres seksuelle sundhed. Både det fysiske, psykiske og sociale.
- Vi sikrer, at Checkpoint fortsat er et lavtærskeltilbud, der når de mest udsatte og sårbare. De kender, bruger og føler sig godt tilpas ved vores tilbud. Derfor sikrer vi, at vores tilbud matcher disse målgruppers behov.
- Vi er tæt knyttet til de forskellige LGBT+ miljøer, har føling med strømninger, der sætter os i stand til hurtigt at ændre retning, når det er påkrævet, og vi er en troværdig og tillidsskabende partner for de organisationer, der repræsenterer grupperne.
- Vi lancerer et særligt tilbud til LGBT+ personer, der har været udsat for overgreb, på baggrund af intern opkvalificering på området. Her styrker vi brugerne i at bearbejde deres oplevelser, blive mere bevidste om egne grænser, kunne sætte ord på oplevelser og genkende faresignalerne, næste gang de møder dem.

Udsatte grupper i vores internationale programmer har stærkere netværk, er bedre uddannede og har mere magt over egen fysiske, mentale og seksuelle sundhed og trivsel.

- Vi arbejder for, at færre sexarbejdere og LGBT+ personer oplever kønsbaseret vold, og at de, som udsættes, ved, hvordan og hvor de skal anmelde vold og overgreb.
- Vi styrker sammen med vores program partnere og peer educators vores fælles viden om koblingen mellem hiv, seksuel sundhed og mental sundhed og vores kapacitet og kompetencer til at arbejde med mental sundhed.
- Vi introducerer nye metoder til at arbejde med mental sundhed i vores programmer inklusiv nye og bedre måder at måle mental og seksuel trivsel blandt vores målgrupper. Det gør vi, fordi studier viser, at i lande med høj forekomst af hiv er personer med psykiske lidelser mere sårbare over for hiv. Samtidig har mennesker, der lever med hiv, øget risiko for psykiske lidelser.

Udsatte grupper i vores internationale programmer skaber konkrete forandringer i eget og andres liv, fordi de har styrket deres stemme og fået indflydelse og repræsentation i den offentlige debat og i politiske processer.

Sammen med vores målgrupper og partnere skaber vi gennem fortaleraarbejde og retssager debat om og forandrer politikker og lovgivning, der kriminaliserer og diskriminerer de udsatte grupper, vi arbejder med.

Vores målgrupper bliver uddannet i fortalervirksomhed og rejser deres egne dagsordener i nationale og internationale fora.

Vi sætter fokus på, hvordan Danmark kan bidrage til at beskytte udsatte grupper og fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder globalt, og hvordan ulighed, diskrimination, stigmatisering og kriminalisering af udsatte grupper forhindrer aids-epidemiens afslutning.

Seksuel sundhed er højt på den sundhedspolitiske dagsorden, fordi den seksuelle sundhed er vigtig for den generelle trivsel.

Vi udvikler en arbejdsmetode og strategi for, hvordan man sikrer, at seksuel sundhed endnu tydeligere er en opnået rettighed for vores målgrupper. Det er udgangspunktet for at kunne arbejde politisk for at sikre flere rettigheder.

Vi kæmper for at få fjernet diskriminerende praksis og lovgivning for at gøre en konkret forskel, som vores målgrupper kan mærke med det samme. Både når det handler om adgang til livsforsikring, og hvordan de bliver behandlet i det offentlige sundhedsvæsen. Og for hver diskriminerende regel, lov og praksis, vi får fjernet, ændrer vi strukturerne en lille smule med bedre trivsel til følge for mennesker, der lever med hiv og LGBT+ personer.



FORUDSÆTNING

AIDS-Fondet er en bæredygtig organisation, der opnår resultater, fordi medarbejderne trives og udvikler sig.



Vi kan kun nå vores ambitiøse målsætninger, fordi vi hele tiden arbejder bevidst med organisationen og medarbejdertrivsel.

Vores udgangspunkt

- Ledelse i AIDS-Fondet er baseret på tillid, læring og udvikling. Laver vi fejl, så laver vi det om, lærer af fejlen og gør det rigtigt anden gang.
- Vores ledergruppe prioriterer ledelse som fagområde og arbejder med moderne ledelsesprincipper om blandt andet teamudvikling, uddelegering, personaleudvikling og ansvar for eget område. Processer bliver løbende kvalitetssikret, og der er god økonomistyring og god administrativ praksis. AIDS-Fondets ledere tør udfordre de gængse måder at gøre tingene på og selvstændigt tage beslutninger om at ændre ting, hvis det er indenfor budgetrammen, strategien og fondets DNA.
- Vores medarbejdere trives i fondet, hvor virksomhedskulturen afspejler ejerskab, tillid, faglighed, udvikling, diversitet og med formålet at gøre en forskel.

I 2027 har vi nået følgende

- Vores personaleomsætning er minimal.
- Vi har samlet set udviklet vidensniveauet og kvalifikationer hos personalet. Det er sket både via intern udvikling i opgaveporteføljerne og intern oplæring, men også via viden fra partnere og eksterne leverandører i et begrænset omfang.
- Vores medarbejdere arbejder endnu mere på tværs af afdelinger og flere opgaver udføres nu på tværs af organisationen uafhængig af tidligere organiseringer.
- Vi er en organisation, som i langt højere grad balancerer arbejdsliv og privatliv og skaber mulighed for frihed for den enkelte, hvis opgaveløsningen tillader det. Vi inkluderer gerne nye, effektive og utraditionelle måder at arbejde på, og vi er åbne for at prøve ting af.
- Vi rekrutterer anonymiseret med en fast proces, hvor både vi og kandidater oplever, at vi fremstår professionelle.
- Vores økonomi er stabil og markant større end ved strategiens begyndelse, og der er opbygget en egenkapital svarende til et halvt års udgifter.
- Som organisation forholder vi os aktivt til klimadagsordenen. Vi har dygtiggjort os på spørgsmål om klima og bæredygtighed. Politisk og programmæssigt er det afgørende, at vi er blevet stærke på sammenhængen mellem hiv, global sundhed, seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder og klimakrisen, og hvilke løsninger der skal til for at styrke og tilpasse sundhedssystemer og hiv-indsatser til klimakrisen.
- Vi har som organisation kortlagt vores egen klimabelastning og lavet en handlingsplan på området.

